

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

יישום תיקון 11 לחוק החינוך המיוחד

דפי מידע להורים

שנה"ל תש"ף

פברואר 2020

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

מבוא

משרד החינוך רואה בהכלת תלמידים עם מוגבלות במסגרות החינוך הרגיל יעד חינוכי, חברתי וערכי, המאפשר לכל תלמיד שוויון זכויות והשתתפות שוויונית ופעילה במסגרת חינוכית בקהילה, יחד עם בני גילו, זאת תוך מתן מענה הולם לצרכיו באופן שיאפשר לו למצות את מלוא יכולותיו בכבוד.

באוגוסט 2018 התקבל בכנסת תיקון מס' 11 לחוק החינוך המיוחד, ויישומו מתקיים כחלק ממהלך מערכתי המקדם הכלה של תלמידים עם מגוון צרכים במוסדות החינוך.

העקרונות המרכזיים בתיקון החוק

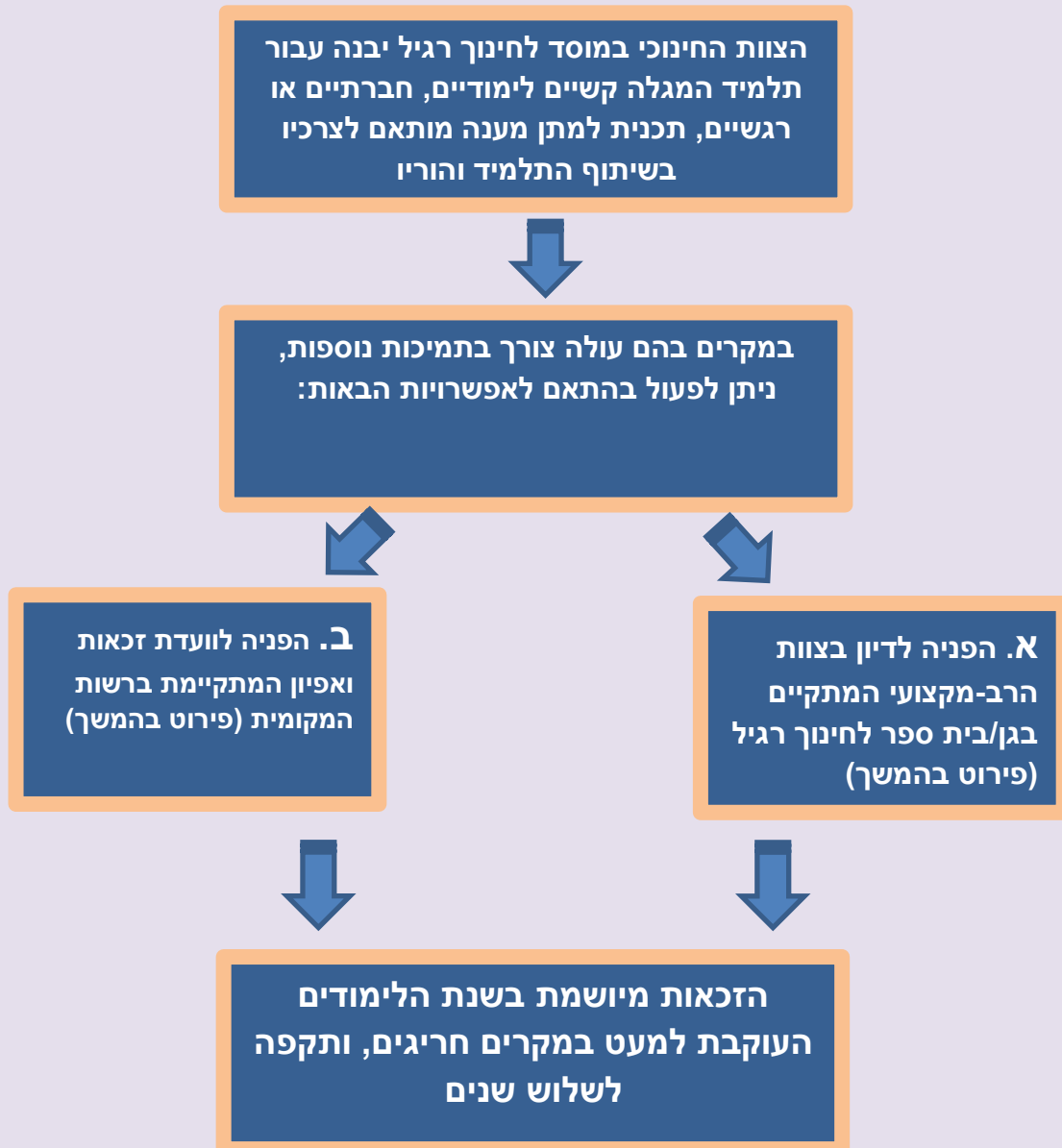
- זכות בחירה להורים את סוג המסגרת החינוכית בה ילמד ילדם.
- סל השירותים לתלמיד נקבע על פי סוג המוגבלות ורמת התפקוד.
- גמישות באופן שבו יחולקו התמיכות בסל האישי שנקבע לתלמיד: הוראה, טיפול ו/או סיוע.
- חינוך מיוחד – שירות ולא מקום.

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

תהליך קבלת הזכאות לשירותי חינוך מיוחדים

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

א. דיון בצוות רב-מקצועי לקביעת זכאות לשירותי חינוך מיוחדים

דיון בצוות רב-מקצועי הינו שלב בתהליך של תמיכה וטיפול בתלמיד, המאפשר חשיבה מקיפה אודות התלמיד וצרכיו ויישום התוכנית האישית שנכתבה עבורו.

לדיון בצוות הרב-מקצועי

מוזמנים התלמיד והוריו או האפוטרופוס שלו.

התלמיד והוריו רשאים להזמין אנשים מטעמם.

ההחלטה על שיתוף התלמיד בדיון תקבע ע"י ההורים בשיתוף התלמיד.

צוות המוסד החינוכי ימסור להורים מסמכים שעשויים לשמש את הצוות הרב-מקצועי בדיון או בקבלת ההחלטה 14 ימים לפחות טרם התכנסות הוועדה.

במהלך הדיון יזמין יושב ראש הצוות הרב-מקצועי את התלמיד ואת הוריו לתאר את תפקוד התלמיד וצרכיו מנקודת מבטם ולהציג את התלבטויותיהם ובקשותיהם.

מקום הדיון

בבית הספר בו לומד התלמיד.

לתלמידים בגן הילדים: במת"א (מרכז תמיכה יישובי אזורי).

תלמיד העובר למוסד חינוך אחר, הדיון יתקיים במסגרת הקולטת, ככל שזו נקבעה.

מועדי הדיונים

1 במרץ עד ה-15 במאי, למעט מקרים חריגים.

מסמכים נדרשים לדיון בצוות הרב-מקצועי

לצורך הדיון נדרשים ההורים להעביר למוסד החינוך:

1. מסמך קביל על אבחנת המוגבלות של התלמיד (למעט אם כבר נמסר בעבר).
2. מסמכים נוספים שהם מעוניינים להציג.
3. לתלמיד המופנה לראשונה, גם בדיקות שמיעה וראייה עדכניות.

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

הגורם המפנה

- ☞ ההורים
- ☞ התלמיד
- ☞ עובד חינוך במוסד החינוך הרגיל
- ☞ הרשות המקומית או גורם מוסמך מטעם שר החינוך או שר העבודה והרווחה.

התלמידים המופנים לדיון בצוות הרב-מקצועי

☞ תלמידים הלומדים בכיתה לחינוך רגיל עם לקות למידה רב-בעייתית, הפרעות התנהגותיות ורגשיות,

עיכוב התפתחותי או שפתי **ברמת תפקוד גבוהה עד בינונית**

גבוהה (1-2) וכן תלמידים עם משכל גבולי או הפרעה נפשית

ברמת תפקוד גבוהה (1): עבורם יתקבלו מענים מהסל

המוסדי (תקצוב סטטיסטי) **וכן יוכלו לקבל משאבים נוספים**

מתקציבי ההכלה שעומדים לרשות ביה"ס, ככל שיידרש.

☞ תלמידים שקיבלו זכאות לשירותי חינוך מיוחדים בוועדת זכאות

ואפיון, והוריהם בחרו לימודים בגן/בכיתה לחינוך רגיל.

תלמידים אלו מגיעים לדיון עם סל אישי כפי שקבעה וועדת

זכאות ואפיון.

☞ **הצוות הרב-מקצועי**, הכולל את התלמיד והוריו, ידון בתמיכות שיקבל התלמיד במסגרת

הסל האישי שנקבע לו ובאופן פילוח התמיכות וכן בבניית התוכנית האישית.

סמכויות הצוות הרב-מקצועי

תלמיד שנקבעה לו זכאות בוועדת זכאות ואפיון:

לקבוע בשיתוף התלמיד וההורים את הרכב

התמיכות שיינתנו במסגרת הסל האישי ופילוחן,

ואת התכנית האישית

מסל השילוב המוסדי

לקבוע זכאות לשירותי חינוך

מיוחדים אשר יינתנו

מסל השילוב המוסדי

השגה על החלטת הצוות הרב-מקצועי

התלמיד והוריו רשאים להגיש השגה על החלטת הצוות הרב מקצועי, כולה או חלקה, תוך **21 ימים**

מקבלת ההחלטה בכתב.

ועדת השגה תתקיים במעמד ועדת זכאות ואפיון.

ההורים רשאים להזמין לוועדה נציגים מטעמם.

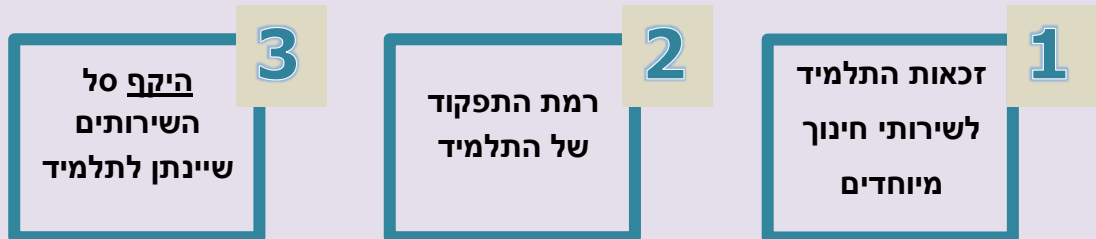

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

ב- ועדת זכאות ואפיון

ועדת זכאות ואפיון קובעת את:

מקום הדיון

ברשות המקומית בה מתגורר/רשום התלמיד.

מועדים

הפנייה: עד ה-31 במרץ בכל שנה. הורים שילדם נמצא בתהליך אבחון או שפנו לבקשת אבחון, ימציאו לכך אישור עד ה-31 במרץ.

דיונים: מ-1 בנובמבר ועד ה-15 במאי באותה שנת לימודים, למעט במקרים חריגים.

הגורמים הרשאים להפנות לוועדה

- ☒ ההורים
- ☒ התלמיד
- ☒ הצוות הרב מקצועי
- ☒ נציג הרשות המקומית
- ☒ ארגון ציבורי או גורם מוסמך מטעם שר החינוך או שר העבודה והרווחה.

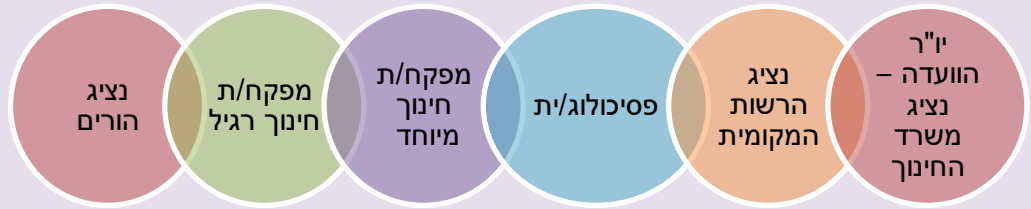
ההורים רשאים לפנות לוועדה בכל שלב.

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

חברי הוועדה:

מי הם הנציגים של ארגוני ההורים החברים בוועדה?

נציג ארגוני ההורים בוועדה הינו הורה לתלמיד עם מוגבלות במערכת החינוך, במסגרת לחינוך המיוחד או בשילוב, מתוך רשימות שהוגשו על ידי ארגוני ההורים, אשר קיבל מינוי רשמי משר החינוך.

הורה המעוניין לפגוש את נציג ההורים בטרם הדיון, יכול לפנות לרכז נציגי ההורים באזורו.

מסמכים נדרשים לדיון בוועדת זכאות ואפיון

שאלון רמת תפקוד (ראמ"ה - רשות ארצית למדידה והערכה)

שאלון ראמ"ה הינו שאלון תצפיתי מקוון שממלאת המחנכת/הגננת לאחר דיון והתייעצות עם הצוות החינוכי, מומחית תחום מהמתי"א, התלמיד וההורים.

השאלון כולל כ-180 היגדים בחמישה תחומים: לימודי, שפתי/תקשורת, חברתי, רגשי ועצמאות אישית. היגדים אלו מאפשרים לשקף את רמת התפקוד של התלמיד במסגרת החינוכית.

בדיון בוועדה, יגבשו חברי הוועדה את דעתם ביחס לצרכיו של התלמיד, תוך התייחסות למסמכים וחוות הדעת שהוצגו בפניהם ולנתון שהתקבל בשאלון הראמ"ה, כגורם מכוון בהחלטה.

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

באחריות צוות המסגרת החינוכית:

- שאלון הפנייה לוועדת זכאות ואפיון
- שאלון רמת תפקוד (ראמ"ה) - במקרים בהם נדרש על פי הנחייה בחוברת ההנחיות לצוותי החינוך.

באחריות ההורים:

- להעביר למוסד החינוך/ לרשות המקומית/ ליושב ראש הוועדה:
- מסמך קביל** על אבחנת המוגבלות של התלמיד. ניתן להעביר טרם הדיון בוועדה לשירות הפסיכולוגי/ מוסד החינוך/ רשות מקומית/ יו"ר ועדת זכאות ואפיון. במידה ולא ימסר, נדרש להציג את המסמך בוועדה.
- בדיקות שמיעה וראייה** עדכניות לתלמיד המופנה בפעם הראשונה. לתלמידים עם מוגבלות בשמיעה או בראייה יש להעביר בדיקות שמיעה/ראייה בכל פעם שמופנים לדיון.
- שאלון לתלמיד ושאלון להורים**. מילוי השאלונים אינו חובה וניתן גם להעביר מכתב בנוסח חופשי. ניתן להיעזר בצוות החינוכי במילוי השאלונים.
- כל מסמך אחר שההורים סבורים כי חשוב להביאו לדיון בשיקולי הוועדה.
- הוועדה תמסור להורים כל מסמך הנמצא בידיה ועשוי לשמש בדיון או בקבלת ההחלטה 14 ימים לפחות טרם כינוס הוועדה.**

מזמנים לדיון בוועדת זכאות ואפיון

- צוות המסגרת החינוכית
- התלמיד והוריו או האפוטרופוס של התלמיד.
- ההורים רשאים להזמין לדיון אנשים מטעמם.
- ההחלטה על שיתוף התלמיד בדיון תקבע על ידי ההורים בשיתוף התלמיד.

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

הדיון בוועדת זכאות ואפיון

- במהלך הדיון יזמין יושב ראש הוועדה את התלמיד והוריו לתאר את תפקוד התלמיד וצרכיו ולהציג את התלבטויותיהם ובקשותיהם.
- ההורים והתלמיד רשאים לבקש להשמיע את דבריהם רק בפני הוועדה ללא המוזמנים הנוספים.
- גם שאר המוזמנים לוועדה ישמיעו את דיווחיהם אודות התלמיד וצרכיו.

דיון עבור תלמידים המחדשים זכאות בתום 3 שנים

דיון בנוכחות חברי ועדה, הורים, תלמיד ומוזמנים נוספים:

- כאשר ההורים מבקשים להופיע בפני הוועדה
- כאשר מתבקש שינוי סוג המסגרת או שינוי אפיון
- כאשר מתבקש דיון מחודש לקביעת היקף התמיכות
- במעבר מגן לכיתה א'

דיון בנוכחות חברי ועדה בלבד:

- לתלמידים ברמת תפקוד 3-4 ולתלמידים עם מוגבלות בשכיחות נמוכה ממסגרות חינוך מיוחד - כאשר ההורה והתלמיד מבקשים המשך לימודים בסוג המסגרת הנוכחי, יכולים התלמיד והוריו לחתום על הסכמה לקיום דיון לקבלת ההחלטה בהעדרם, בהשתתפות חברי ועדה בלבד

דיון עבור תלמידים חדשים

תלמיד חדש תמיד יופנה לדיון בוועדת זכאות ואפיון בהשתתפות חברי ועדה, תלמיד, הורים ומוזמנים נוספים.

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

סמכויות ועדת זכאות ואפיון

- ✂ לקבוע זכאות לשירותי חינוך מיוחדים במוסד החינוך, לרבות זכאות להסעה ולליווי.
- ✂ לקבוע את רמת התפקוד של התלמיד ואת רמת התמיכה הנדרשת לו, בהתאם לרמת התפקוד נקבע גם היקף סל התמיכות.

- ✂ במקרים בהם קיים חשש ממשי שהשמתו של התלמיד בסוג המסגרת שבחרו הוריו, תביא לפגיעה ממשית בשלומו או בשלום אחרים, יועבר הדין באשר לזכות ההורים לבחור את סוג המסגרת, למנהל/ת האגף לחינוך מיוחד במשרד החינוך או לסגנית/ה.

קבלת ההחלטות בוועדת זכאות ואפיון

ההחלטה בוועדה מתקבלת עפ"י רוב החברים, ובמצב שהקולות שקולים, ליו"ר הוועדה קול נוסף.

החלטות ועדת זכאות ואפיון

תלמידים מחדשי זכאות המופנים לדין בשנת הלימודים תש"ף ותשפ"א:

- ✂ תלמידים עם מוגבלויות המסומנות ב***, הלומדים בגן/כיתה לחינוך רגיל - אם קיים פער בין רמת התפקוד בשאלון לבין התמיכות שקיבלו בשנה קודמת, יוכלו לקבל את התמיכות שניתנו להם בשנה הקודמת בפועל, ככל הנדרש.
- ✂ תלמידים עם מוגבלויות המסומנות ב**, הלומדים במסגרת לחינוך מיוחד - ההורים יוכלו לבחור באותו סוג המסגרת עד לחידוש הזכאות הבא.
- ✂ תלמידים במעבר מגן לכיתה א', עם המוגבלויות המסומנות ב**, הלומדים בגן לחינוך מיוחד:
 - ברמת תפקוד גבוהה ובינונית-גבוהה (2-1) - יקבלו זכאות מהסל המוסדי. הוועדה תמליץ למוסד החינוך לתגבר את התמיכה מהסל המוסדי לשנה אחת.
 - ברמת תפקוד בינונית-נמוכה ונמוכה (4-3) - ההורים יבחרו את סוג המסגרת. אם בחרו בכיתה לחינוך רגיל, התלמיד יקבל זכאות לסל אישי.

*

לקות למידה רב-בעייתית, עיכוב שפתי /
התפתחותי, הפרעות התנהגותיות
ורגשיות
ברמת תפקוד 1-2
הפרעה נפשית ומשכל גבולי
ברמת תפקוד 1

** *

לקות למידה רב-בעייתית, עיכוב שפתי /
התפתחותי, הפרעות התנהגותיות
ורגשיות
ברמת תפקוד 3-4
הפרעה נפשית ומשכל גבולי
ברמת תפקוד 2-4
מוגבלות שכלית התפתחותית, אוטיזם,
מוגבלות פיזיות, מוגבלות בשמיעה/ראיה,
מחלות נדירות
ברמת תפקוד 1-4

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

השגה על החלטה של וועדת זכאות ואפיון

התלמיד והוריו רשאים להגיש השגה על החלטת הוועדה, כולה או חלקה, תוך 21 ימים מקבלת ההחלטה בכתב.

ההשגה תתקיים במעמד ועדת השגה מחוזית בראשותו של מנהל המחוז או מי מטעמו. ההורים רשאים להזמין לוועדה נציגים מטעמם.

מימוש ההחלטות של ועדת זכאות ואפיון

סוג המוגבלות	רמת התפקוד	זכאות	בחירת הורים
לקות למידה רב-בעייתית, עיכוב שפתי/התפתחותי, הפרעות התנהגותיות ורגשיות	גבוהה (1) או בינונית-גבוהה (2)	זכאות לתמיכה פרטנית/קבוצתית מסל השילוב המוסדי בכיתה לחינוך רגיל	אין אפשרות בחירה באשר לסוג מסגרת
	גבוהה (1)		
לקות למידה רב-בעייתית, עיכוב שפתי/התפתחותי, הפרעות התנהגות-רגשיות	בינונית-נמוכה (3) או נמוכה (4)	זכאות לשירותי חינוך מיוחדים	להורים תהיה אפשרות לבחור את סוג המסגרת: גן/כיתה רגיל/ה במוסד חינוך רגיל, כיתה במוסד חינוך רגיל שבה ניתנים שירותי חינוך מיוחדים, גן/כיתה לחינוך מיוחד. הורים אשר יבחרו שילדם ילמד בכיתה לחינוך רגיל, התלמיד יקבל זכאות לשירותי חינוך מיוחדים מסל אישי.
	בינונית-גבוהה (2) עד נמוכה (4)		
גבוהה (1) עד נמוכה (4)	מוגבלות שכלית התפתחותית (כולל חשד למוגבלות שכלית התפתחותית), אוטיזם, מוגבלות פיזית, מוגבלות בשמיעה/ראיה, מחלות נדירות		

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

סל אישי לתלמיד

- ✎ קביעת הרכב סל התמיכות האישי לתלמיד ופילוח סוגי התמיכות, מתבצעים על ידי הצוות הרב מקצועי בגן או בבית הספר, בשיתוף התלמיד והוריו.
- ✎ הדיון מתקיים במקרים בהם התלמיד קיבל זכאות לסל אישי של שירותי חינוך מיוחדים, והוא והוריו בחרו שילמד בגן או בכיתה לחינוך רגיל.
- ✎ ועדת זכאות ואפיון קובעת את היקף הסל האישי בהתאם לצרכים ולרמת התפקוד שנקבעה בוועדה.
- ✎ הצוות הרב-מקצועי במסגרת החינוכית קובע את הרכב התמיכות שיקבל התלמיד במסגרת הסל האישי שנקבע לו, את פילוח סוגי התמיכות ואת התוכנית האישית שלו.
- ✎ בצוות הרב-מקצועי לקביעת הרכב הסל האישי שותפים גם התלמיד והוריו.
- ✎ ההורים רשאים להזמין לדיון אנשים נוספים מטעמם.
- ✎ הצוות החינוכי, בשיתוף התלמיד והוריו, יבחן מדי שנה את הרכב התמיכות ופילוחן **במסגרת הסל שנקבע**, בהתאם לצרכי התלמיד.

פירוט סוגי התמיכות בסל האישי

- ✎ **הוראה** - תינתן על ידי עובד הוראה מהחינוך המיוחד, לרבות מנתח התנהגות.
- ✎ **טיפול** - יינתן על ידי עובד הוראה ממקצועות הבריאות והטיפול: ריפוי בעיסוק, פיזיותרפיה, קלינאות תקשורת וטיפולים באמצעות אומנויות.
- ✎ **סיוע (סייע/ת אישי/ת)** - יינתן על ידי סייע/ת מטעם הרשות המקומית.
- ✎ **הנחיה** - בנוסף לסל האישי תינתן הנחיה לצוות החינוכי-טיפולי העובד עם התלמיד ולהורים על ידי מומחי תחום במת"א בגובה 0.5 ש"ש.

דגשים:

- ✎ הסל האישי יוגדר בשעות הוראה
 - 1 שעת הוראה בגן, בבית ספר יסודי ובחטיבת הביניים = 1 שעת טיפול = 4.3 שעות סיוע.
 - 1 שעת הוראה בחטיבה העליונה = 1 שעת טיפול = 5.4 שעות סיוע.
- ✎ הצוות הרב-מקצועי, בשיתוף התלמיד והוריו, יקבע איזה חלק מתוך הסל האישי יוקדש לכל אחד מסוגי התמיכות.
- ✎ ניתן לתת את התמיכה באופן פרטני או בקבוצה. כל שעה שתלמיד מקבל בקבוצה, נחלקת למספר התלמידים בקבוצה.

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

שיתוף התלמיד בתהליך

חשוב לתת משקל ראוי לזכותו של התלמיד לגבש דעות משלו ולהיות שותף פעיל בהחלטות הקשורות למהלך חייו, כגון בחירת סוג המסגרת בה ילמד, ביצוע הערכה או אבחון, בניית תכנית אישית או מתן התאמות והנגשות.

השתתפות התלמיד בתהליך מאפשרת לו לקחת חלק פעיל בדיון, בקבלת ההחלטות ובבניית היעדים והתוכנית האישית, ובכלל זה, לקבל מידע ולהביע את מחשבותיו, רצונותיו, עמדותיו ורגשותיו. ההחלטה על השתתפות התלמיד בוועדה, תקבע על ידי ההורים בשיתוף התלמיד, תוך התחשבות בגילו, בבשלותו וברצונו.

בדיונים בהם התלמיד משתתף יושב ראש הוועדה ידאג לתנאים נאותים להשמעת דבריו. יש להכין אותו לקראת המעמד ולתת לו מידע על תהליך הוועדה, המשתתפים בדיון ותוכנו.

בחירת סוג המסגרת החינוכית

לאחר קבלת הזכאות יבחרו התלמיד והוריו את סוג המסגרת החינוכית שבה ילמד התלמיד ויודיעו על בחירתם לוועדה בתוך **14 ימים**.

אם לא הודיעו על בחירתם במועד הנדרש, בסמכות הוועדה להחליט על סוג המסגרת, תוך מתן עדיפות לשילוב בחינוך הרגיל.

במקרים בהם קיים חשש ממשי שהשמתו של התלמיד בסוג המסגרת שבחרו הוריו, תביא לפגיעה ממשית בשלומו או בשלום אחרים, יועבר הדיון באשר לזכות ההורים לבחור את סוג המסגרת, למנהלת האגף לחינוך מיוחד במשרד החינוך או לסגניתה. ההורים רשאים להגיש השגה על ההחלטה.

תלמידים עם מוגבלות מסוג לקות למידה רב-בעייתית, עיכוב שפתי/התפתחותי, הפרעות התנהגותיות ורגשיות ברמת תפקוד 1-2 וכן תלמידים עם הפרעה נפשית ומשכל גבולי ברמת תפקוד 1, ילמדו במסגרת של החינוך הרגיל, ויקבלו תמיכה מהסל המוסדי.

סוגי המסגרות האפשריות לבחירה

גן לחינוך מיוחד /
בית ספר לחינוך
מיוחד

כיתה לחינוך
מיוחד בבית ספר
לחינוך רגיל

גן/כיתה רגילה
בבית ספר
לחינוך רגיל

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

לקראת הדיון בוועדות מומלץ

- ☒ לשוחח עם צוות המוסד החינוכי על צרכי התלמיד ועל נקודות החוזק שלו.
- ☒ לשתף את הצוות במחשבות ובשאלות לפני הדיון בוועדה.
- ☒ לבקש מהצוות מידע אודות התלמיד ואודות תהליכי הוועדות.
- ☒ לחפש מידע ממקורות נוספים, כגון פורטל ההורים של משרד החינוך, ארגונים ציבוריים וארגוני הורים.
- ☒ לתאם מראש תורים להערכות או לבדיקות הנדרשות.
- ☒ לרכז את החומר אודות התלמיד, כגון אבחונים, דוחות טיפוליים, הערכות תקופתיות, בדיקות רפואיות.
- ☒ הורים הזקוקים להנגשה או לתרגום שפה, יודיעו על כך מראש לוועדה. ניתן לציין זאת בשאלון ההורים.
- ☒ אם ההורים פרודים או גרושים, יש להודיע על כך לוועדה כדי שניתן יהיה לפעול לפי ההנחיות (חוזר מנכ"ל הקשר בין מוסדות החינוך ובין הורים פרודים או גרושים).

פורטל ההורים של משרד החינוך

בפורטל ההורים של משרד החינוך, במרחב "שילוב וחינוך מיוחד" ניתן למצוא:

- ☒ מידע רב על מערך החינוך המיוחד והשילוב במערכת החינוך ועל התנהלות הוועדות הדנות בזכאותם של תלמידים לשירותי חינוך מיוחדים.
- ☒ עצות מקצועיות על ההיערכות של ההורים, התלמיד והצוות החינוכי לקראת הוועדות.
- ☒ לאחר הזדהות ראשונית ניתן לצפות גם במידע אישי על התלמיד ולפתוח פנייה מקוונת אשר תופנה להתייחסות הגורמים המקצועיים במשרד החינוך.

<http://parents.education.gov.il> פורטל ההורים של משרד החינוך

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

בכל שאלה / הבהרה ניתן לפנות:

אגף חינוך מיוחד	
special_education@education.gov.il	דוא"ל

מחוז צפון

שם ומשפחה	דוא"ל
רחל אלג'ים מפקחת מתאמת יו"ר וועדות זכאות ואפיון	rachelal@education.gov.il
סיגל טובי מרכזת ועדת זכאות ואפיון	sigaltu@education.gov.il

מחוז חיפה

שם ומשפחה	דוא"ל
דליה צפניה מפקחת מתאמת יו"ר וועדות זכאות ואפיון	daliats@education.gov.il
יפה אליאס מרכזת ועדת זכאות ואפיון	yafael@education.gov.il

מחוז מרכז

שם ומשפחה	דוא"ל
שלומית הגלילי וייל מפקחת מתאמת יו"ר וועדות זכאות ואפיון	hagalili4@gmail.com

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

מחוז תל אביב

שם ומשפחה	דוא"ל
מירב רזניק מפקחת מתאמת יו"ר וועדות זכאות ואפיון	meiravrez@gmail.com
אביטל חצרוני מרכזת ועדת זכאות ואפיון	avitalhe@education.gov.il

מחוז מנח"י

שם ומשפחה	דוא"ל
מירה רזנבליט מפקחת מתאמת יו"ר וועדות זכאות ואפיון	miraro@education.gov.il

מחוז ירושלים

שם ומשפחה	דוא"ל
שרון תלמי מפקחת מתאמת יו"ר וועדות זכאות ואפיון	sharontal@education.gov.il

מחוז דרום

שם ומשפחה	דוא"ל
איריס סנדלר מפקחת מתאמת יו"ר וועדות זכאות ואפיון	irisse@education.gov.il
ליאת יוסף מרכזת ועדת זכאות ואפיון	liatyo@education.gov.il

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

שאלות ותשובות

1. אילו ילדים מחויבים לעבור ועדת שילוב ואפיון לקראת שנת הלימודים הקרובה? מה לגבי ילדים שעברו ועדת השמה או שילוב בשנים האחרונות? מה בנוגע לילדים שעוברים בשנה הבאה מסגרות (מבית ספר לבית ספר, מיישוב ליישוב, מגן לכיתה א', מיסודי לחטיבה, מחטיבה לתיכון)?

☞ תלמידים שמחדשים זכאות - מדובר בתלמידים שחלפו 3 שנים מאז נקבעה להם זכאות על ידי ועדת השילוב ו/או מועדת ההשמה שלהם, והם נדרשים לחדש זכאותם. תלמידים אלה יעלו לדיון בצוות רב מקצועי (וועדת שילוב) בבית הספר או לוועדת זכאות ואפיון.

☞ תלמידים חדשים (שלא עברו בעבר ועדה לבחינת זכאות/חדשים במערכת) - אלה יופנו לוועדות על פי ההמלצה של הצוות החינוכי במסגרת הקודמת או במסגרת בה הם לומדים או על פי בקשת ההורים.

☞ תלמידים שעוברים בשנה הבאה מסגרות - אם הזכאות שלהם בתוקף, הרי שהם יכולים להמשיך עם אותה זכאות.

2. האם הורים לילדים שלא מחויבים לעבור ועדת שילוב ואפיון יכולים לבקש ועדה ביוזמתם? אם כן, באילו מקרים? וגם: כיצד מגישים בקשה לקיים ועדה?

☞ התשובה חיובית, ההורים יכולים להגיש בקשה לדיון בוועדת זכאות ואפיון.

☞ עליהם להציג מסמך מגורם שאבחנתו קבילה, על פי המפורט בתוספת הראשונה לחוק.

[קישור לתיקון לחוק](#)

☞ ניתן להגיש את הבקשה במוסד החינוכי בו לומד התלמיד או ברשות המקומית, במחלקת החינוך. הבקשה צריכה לכלול:

- מסמך קביל (אבחון)
- בדיקות שמיעה וראיה, במקרה שמדובר בתלמיד חדש
- כל מסמך נוסף שההורה סבור שהוא רלוונטי בעיניהם

3. מהו שאלון ההפניה, מי ממלא אותו ובמה הוא שונה משאלון הראמ"ה?

☞ שאלון ההפניה - את השאלון ממלא הצוות החינוכי של הגן או בית הספר. הוא מתאר את החזקות והקשיים של התלמיד, וכן את התהליכים החינוכיים ואת תכניות ההתערבות שנעשו.

☞ שאלון ההפניה הוא פתוח

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי

אגף א' חינוך מיוחד

- שאלון רמת תפקוד (ראמ"ה) – כולל 184 היגדים ב- 5 תחומים (1. לימודי 2. שפתי- תקשורתית 3. חברתי 4. רגשי 5. עצמאות אישית), שמאפשרים לדייק את רמת התפקוד של התלמיד במסגרת החינוכית. את שאלון הראמ"ה ממלא הצוות החינוכי – המחנכת או הגננת.
- המשרד ממליץ כי עוד טרם מילוי השאלון, הצוות החינוכי יקיים דיון עם ההורים ועם מומחה מתחום המת"א כדי לתת תמונה מקיפה אודות הצרכים של התלמיד.

4. מדוע משרד החינוך החליט לא להציג להורים את שאלון הראמ"ה, כפי שנעשה עם שאר המסמכים לקראת הוועדה, ולעדכן אותם בציון התפקוד בלבד? האם מדובר בהחלטה עקרונית או טכנית (דווח שיש בעיה להדפיס)? מה מתכוון המשרד לעשות בנושא לאור בקשות ההורים לקבל את השאלון לפני הוועדה?

- המשרד מכיר בזכות ההורים לראות כל מסמך שנוגע לילדיהם.
- השאלון טרם הוגש בשל סיבות טכניות בלבד.
- המשרד פועל כדי להנגיש את השאלון להורים מהר ככל שניתן.

5. מה חלקו של שאלון הראמ"ה בקביעת רמת התפקוד של הילד על ידי הוועדה? עד כמה הוא מכריע? לדוגמה, אם יש ילד שקיבל ציון 1 לפי שאלון הראמ"ה, האם לוועדה יש שיקול דעת להוריד את התפקוד לרמה 3 או 4?

- הוועדה מגבשת את עמדתה ביחס לתפקוד התלמיד תוך התייחסות לשיח והדיון שמתקיים עם ההורים, התלמיד, הצוות החינוכי וכל גורמי המקצוע ובהתייחס למסמכים שהוצגו בפניה ולנתון שהתקבל בשאלון הראמ"ה כגורם מרכזי בהחלטה.
- במקרים חריגים בהם מצאה הוועדה שרמת התפקוד בשאלון אינה תואמת את התרשמותה והיא גבוהה יותר או נמוכה יותר, רשאית הוועדה:
- להוסיף שעות לתלמיד מהסל המוסדי לצורך הוראה או טיפול או מהסל המחוזי לצורך תוספת לטיפול או מתן סייעת. התוספת תינתן בכפוף למשאבים העומדים לרשותם.
 - לקבוע את רמת התפקוד בהתאם לחוות דעתה המקצועית

6. אותו דבר בכיוון ההפוך: האם ילד שקיבל לפי שאלון הראמ"ה ציון 4, האם לוועדה יש שיקול דעת להעלות את רמת התפקוד?

- הוועדה מגבשת את עמדתה ביחס לתפקוד התלמיד תוך התייחסות לשיח והדיון שמתקיים עם ההורים, התלמיד, הצוות החינוכי וכל גורמי המקצוע ובהתייחס למסמכים שהוצגו בפניה ולנתון שהתקבל בשאלון הראמ"ה כגורם מרכזי בהחלטה.
- במקרים חריגים בהם מצאה הוועדה שרמת התפקוד בשאלון אינה תואמת את התרשמותה והיא גבוהה יותר או נמוכה יותר, רשאית הוועדה:

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי

אגף א' חינוך מיוחד

1. להוסיף תמיכות מהסל המוסדי או מהסל המחוזי
2. לדייק את רמת תפקוד בהתאם לחוות דעתה המקצועית

7. כבר הגיעו לידינו כמה מקרים של ילדים משולבים שמקבלים השנה 24-30 שעות שילוב (רמת תפקוד נמוכה). למרות זאת, הוריהם עודכנו שהציון שהתקבל בשאלון הראמ"ה הוא 1. מה ההנחיות של משרד החינוך לוועדה במקרה של פער כזה?

- א שאלון קביעת רמת התפקוד שפותח על ידי הראמ"ה תוקף מדעית ויושם במשך 7 שנים ב-11 רשויות, מקומיות ובכלל זה בכל מחוז צפון בשנת הלימודים הקודמת תשע"ט. לצד שאלון הראמ"ה, פועלת וועדה מקצועית, אשר בוחנת באופן יסודי כל מקרה לגופו.
- א ככלל, היקף המשאבים המוקצים לשילוב ילדים צפוי לגדול באופן משמעותי. כך היה גם במסגרת יישום תיקון החוק במחוז הצפון. ככל שרמת התפקוד של תלמיד מחדש זכאות בשאלון ראמ"ה תמצא גבוהה יותר, עדיין יינתנו לתלמיד התמיכות שניתנו לו בעבר (שעות סייעת).
- א לתלמידים עם לקויות למידה שלומדים בכיתות חינוך מיוחד עומדת הבחירה להישאר ללמוד באותה כיתה או לממש את זכאותם לסל אישי בחינוך הרגיל.

8. בשבוע שעבר פורסם ב"שוים" כי אחת ההנחיות למחנכים שממלאים את שאלון הראמ"ה היא להתייחס לתפקוד של הילדים כפי שהוא מתבטא בפועל, גם אם הם מקבלים סיוע או תיווך. הנחיה זו עלולה ליצור הטיה בציון התפקוד כלפי מעלה, מה שעשוי לצמצם את סל הסיוע של הילד. האם משרד החינוך תיקן את ההנחיה? האם בכוונתו לעשות זאת?

- א ככלל, היקף המשאבים המוקצים לשילוב ילדים צפוי לגדול באופן משמעותי. כך היה גם במסגרת יישום תיקון החוק במחוז הצפון. ככל שרמת התפקוד של תלמיד מחדש זכאות בשאלון ראמ"ה תמצא גבוהה יותר, עדיין יינתנו לתלמיד התמיכות שניתנו לו בעבר (שעות סייעת). המשרד מנחה את הצוותים החינוכיים להתייחס בעת מילוי השאלון לקשיים ולחזקות של התלמיד גם ללא התמיכות הניתנות לו.

9. איך מתחלקים הקולות של החברים בוועדת הזכאות והאפיון? האם ליו"ר הוועדה יש משקל גדול יותר בהחלטות?

- א ההחלטה מתקבלת על פי רוב החברים.
- א היה והקולות שקולים, ליו"ר יהיה קול נוסף.

10. בוועדת הזכאות והאפיון אמור לשבת גם נציג הורים, שאמור לייצג את האינטרסים שלהם. כיצד נבחרים נציגי ההורים והאם הם צריכים לפגוש את הורי הילדים טרם הגעתם לוועדה?

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי

אגף א' חינוך מיוחד

נציגי ההורים בוועדות נבחרים מתוך 50 ארגונים שהוכרו על ידי השר לצורך זה. הם מקבלים מינוי מהשר.

הורה שמעוניין להצטרף חייב להיות הורה לתלמיד עם צרכים מיוחדים בהווה או בעבר.

נציגי הורים יכול לפגוש את ההורים של התלמיד ככל שההורה מבקש זאת.

11. אילו מסמכים יכולים להביא איתם הורים לוועדה, מלבד שאלון ההורים?

מסמך קביל (אבחון).

בדיקות שמיעה וראיה, במקרה שמדובר בתלמיד חדש.

כל מסמך נוסף שההורה סבור שהוא רלוונטי בעיניו.

12. כתוצאה מהרפורמה, וכפי שקורה כבר בפיילוט במחוז צפון, עשויים להיות בכיתה אחת

רגילה יותר מילד אחד משולב. כמה ילדים משולבים יכולים להיות בכיתה אחת? האם נקבע רף עליון?

השילוב בכיתה ייבחן על פי מורכבות הצרכים האישיים של התלמיד המשולב אל מול הרכב

הכיתה ובשיתוף וועדת השיבוץ ברשות.

13. באותו נושא, האם למשרד החינוך או למנהל בית הספר יש מנדט לאגם משאבים? למשל,

שסייעת אחת תטפל בשני ילדים משולבים באותה כיתה (הכוונה לילדים מקבוצה א')?

בחלק מהמקרים ניתן לאגם משאבים, כאשר נעשית עבודה עם התלמיד במסגרת של קבוצה,

ובחלק אחר לא, כאשר העבודה עם התלמיד נעשית באופן פרטני.

פילוח התמיכות לתלמיד נעשה בשיתוף עם ההורים.

14. לגבי תלמידים מקבוצה ב', מהו המפתח התקציבי לסיוע מתקציב בית הספר? במלים

אחרות, מה התקציב שניתן לתלמיד בודד מקבוצה זו, ואילו שירותי חינוך מיוחדים הוא יוכל לקבל במסגרת תקציב זה?

בית הספר מקבל שעות שילוב על פי נוסחה של סל מוסדי ומקצה אותן לתלמידים באופן פרטני

או קבוצתי על פי הצרכים שלהם.

התמיכות הן הוראה או טיפול.

בנוסף, מקבל בית הספר גם משאבי הכלה נוספים, שהמשרד תגבר באופן משמעותי, כגון:

שעות הכלה, תקציב הכלה גמיש ומרחבי הכלה.

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

15. מי שאחראי על חלוקת המשאבים הבית ספריים לתלמידי קבוצה ב' הוא המנהל. האם למנהל יש מספיק ידע מקצועי כדי לקבל החלטות כאלה? האם הורה שילדו קיבל לדעתו מעט מדי שירותי חינוך מיוחדים, יכול לערער על החלטת המנהל? אם כן, כיצד?

☞ ההחלטה על מתן תמיכות מתקבל על ידי צוות רב מקצועי ולא על ידי גורם אחד. הצוות כולל בעלי תפקידים מהחינוך המיוחד, פסיכולוג או יועץ חינוכי, יועצת בית הספר, מומחה תחום מהמתי"א.

☞ הורה יכול להגיש השגה על החלטות ועדת הצוות הרב מקצועי.

16. במסגרת הרפורמה להורים יש מנדט סטטוטורי לבחור את המסגרת החינוכית שבה ילמד ילדם. האם יש לזה יוצאים מן הכלל? אם כן, מהם?

☞ על פי התיקון לחוק ההורה יכול לבחור את סוג המסגרת – מדובר ב- 3 אפשרויות: 1. גן או בית ספר לחינוך מיוחד 2. כיתת חינוך מיוחד בבית ספר רגיל 3. גן/כיתה רגילה.

☞ הורה לא יוכל לבחור במקרים חריגים ויוצאי דופן בהם קיים חשש ממשי לפגיעה בתלמיד או בסביבתו. במקרים מעין אלה הוועדה מתכנסת שוב, 14 יום מהדיון האחרון כדי לאפשר להורים ולצוות החינוכי להביא מסמכים נוספים או לאפשר להם לגבש את עמדתם. אם בדיון זה הוועדה סבורה בשונה מההורים היא רשאית לקבל החלטה על סוג המסגרת. החלטת הוועדה טעונה אישור של מנהלת האגף לחינוך מיוחד או סגניתה.

17. מהו משקל העמדה של ההורים בהחלטת הוועדה הרב מקצועית כיצד לחלק את השירותים שמגיעים לילד? מה קורה במקרה של חילוקי דעות בין ההורים לבין צוות בית הספר?

☞ ההורה הוא חבר בוועדה הרב מקצועית ויש לו קול אחד.

☞ ההחלטה על מתן תמיכות מתקבלת על ידי צוות רב מקצועי ולא על ידי גורם אחד. הצוות כולל בעלי תפקידים מהחינוך המיוחד, פסיכולוג או יועץ חינוכי, יועצת בית הספר, מומחה תחום מהמתי"א.

☞ הורה יכול להגיש השגה על החלטות ועדת הצוות הרב מקצועי.

18. האם אתם יכולים לפרט את מפתח ההמרה של שעות סיוע ושעות הוראה בכל אחת מהמסגרות החינוכיות: גן חובה, בית ספר יסודי, חטיבה, תיכון?

אומדן מפתח המרת שעות הוראה לסיוע בתקציב האישי:

☞ גן – חטיבת ביניים: על כל שעת הוראה ניתן להמיר ל- 4.3 שעות סייעת

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

חטיבה עליונה: על כל שעת הוראה ניתן להמיר ל- 5.4 שעות סייעת

19. מהי ההכשרה בנושאי חינוך מיוחד שצריכים לעבור המנהלים והמורים במסגרות הרגילות לפני כניסת הרפורמה? כמה מורים כבר עברו הכשרה כזו? האם ההכשרה היא חובה?

כל המורים והמנהלים יעברו הכשרה בתחום.

עד כה, כ- 60% מקרב המורים עברו פיתוח מקצועי בתחום של שילוב והכלה של תלמידים עם צרכים מיוחדים. ההכשרות כוללות: כנסי חשיפה, כנסים במחוזות, קורס יומי במרכזי הפסגה ופיתוח מקצועי בבית הספר.

המשרד ממשיך את ההכשרות בימים אלו בהתאם לתכנית העבודה, עד להשלמת המהלך. במקביל לזאת, המשרד מקדם יחד עם האוניברסיטאות והמכללות את תחום ההכלה וההשתלבות בלימודי הסמכה להוראה.

20. ילדים משולבים זקוקים לא פעם למרחבי עבודה שקטים יותר, שם הם יכולים לקבל סיוע פרטני. בהתחשב בכך שילדים רבים כאלה צפויים להצטרף בשנה הבאה, האם בתי הספר ערוכים לזה מבחינה לוגיסטית?

המשרד משלב תלמיד עם צרכים מיוחדים בבתי ספר רגילים מעל 20 שנה.

מרבית בתי הספר נותנים מענה לילדים עם צרכים מיוחדים, וערוכים לתת מענה פרטני לתלמידים הזקוקים לטיפול.

משרד החינוך הקצה סכום של כ-80 מיליון ₪ לטובת בניו של מרחבי חדרי הכלה במערכת החינוך.

21. כבר היום ברשויות מקומיות רבות יש מחסור גדול בסייעות לילדים משולבים. בשנה הבאה יהיו הרבה יותר ילדים כאלה. מי אחראי לדאוג לנושא? אם מדובר ברשויות, האם משרד החינוך מתכוון לפקח על זה?

המשרד מודע לקושי והוא פועל יחד עם השלטון המקומי כדי להשלים את החוסרים.

חשוב לציין, שאחד השינויים שמתאפשרים במסגרת תיקון החוק הוא הגמשה של סל השירותים בשילוב. יש אפשרות להמיר הקצאה בגין שעות סייעת לשעות הוראה וטיפול – ולהפך. לדוגמא, במקרה שבו לא נמצאה סייעת לתלמיד או שאין בכך צורך, ניתן בהיוועצות עם ההורים להמיר את המשאב לשעות הוראה וטיפול.

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

22. כמעט כל המדריכים הנוגעים לרפורמה עוסקים בבתי הספר. מה קורה עם גני הילדים? האם מדובר באותם כללים שחלים על בתי הספר היסודיים? אם לא, האם תוכלו לפרט את כל ההבדלים?

☞ היישום לתיקון החוק חל מגיל 3 ועד 21, ומשאבי ההדרכה מוקצים לכל שכבות הגיל.

23. מהם השינויים הצפויים בנושא ההסעות לקראת שנת הלימודים התשפ"א?

☞ במסגרת התיקון לחוק, כל ילדי הגנים בחינוך המיוחד יהיו זכאים לליווי בהסעה, ככל שהם זכאים להסעה. לשם כך הוקצו 25 מלש"ח במסגרת השינוי.

24. האם זה נכון שהתיקון לחוק מלווה בקיצוץ תקציבים בחינוך המיוחד?

התשובה היא לא – אין קיצוץ!

בנוסף לתקציב השוטף, השנה הוסיף המשרד מעל מיליארד ושלוש מאות מיליון ₪ עבור הנושאים הבאים:

- ☞ 700 מיליון ₪ תקצוב תלמידים עם זכאות לשירותי חינוך מיוחד
- ☞ 105 מיליון ₪ תקציב שקלי למנהלים – הכלה והשתלבות
- ☞ 135 מיליון ₪ תקציב עבור הרחבת שעות עבור הכלה והשתלבות
- ☞ 25 מיליון ₪ לליווי ילדים בהסעות
- ☞ 300 מיליון ₪ לבינוי כיתות חינוך מיוחד ומרחבי הכלה בחינוך הרגיל
- ☞ 18 מיליון ₪ לפיתוח מקצועי למורים